

*В. І. Дармограй, канд. екон. наук,
Інститут регіональних досліджень НАН України, м. Львів;
Л. М. Бухаріна, канд. наук з держ. упр., доц.,
Запорізький національний університет*

ОСНОВНІ ВИДИ ІНДИКАТОРІВ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ РЕГІОНУ

В економіці та управлінні найбільше значення мають такі види вимірників, як показники і оцінки. У основі показників лежать систематичні спостереження, головним чином, статистичні. Оцінки формуються на базі експертних думок, думок експертів.

Л. І. Лопатніков визначає показник (індекс, індикатор) як виражену числом характеристику якої-небудь властивості економічного об'єкту, процесу або рішення. Він підрозділяє показники таким чином: за економічним складом – натуральні, вартісні, трудові; за вимірюванням – об'ємні, середні, граничні, приростні, індексні.

Розгорнуту структуру соціально-економічних показників наводять Б. А. Райзберг і Р. А. Фатхутдінов. Вони поділяють показники за рівнями (макро- і мікроекономічні), за способами використання (розрахунково-аналітичні, звітно-статистичні та інші), за способами отримання (одиничні і звідні), за способами розрахунку (абсолютні і відносні) та інші.

На основі вказаних робіт, а також праць А. П. Панкрухіна, вважатимемо, що в економіці і управлінні використовується інформація як в описовій (вербальній, словесній) формі, так і в змішаній, словесно-кількісній (числовій) формі. У останньому випадку вона називається показником. Показники можуть бути як прості, так і складні, комплексні, такі, що складаються з декількох простих показників (наприклад, рівень життя). До складних показників можна віднести індикатори, індекси і рейтинги.

Індикатори – це набори і ряди статистичних даних, які підібрані спеціально з якої-небудь проблеми і дають загальний напрям в її рішенні. Вони є узагальнюючими показниками і чітко визначають цілі. Представляють змінні величини або функції від декількох змінних величин, що відображають реальні зміни, що відбуваються в часі.

Індекси – це одні з найвищих шарів інформації комплексного, інтеграційного характеру: індекси споживчих цін, індекси рівня людського розвитку, індекси конкурентоспроможності та інші. У індексах різні індикатори комбінуються в єдиний числовий показник (часто з різними частками, коефіцієнтами значущості), використовуваний для порівняння явищ незалежно від часу і місця їх походження.

Ще один шар інформації, що формується на їх основі: рейтинги – формалізовані найчастіше у вигляді шкал інструменти зіставлення ряду аналізованих об'єктів за певними інтегральними характеристиками (індексами, індикаторами).

Райзберг і Фатхутдінов говорять про те, що розглянуті види показників використовуються і в цільовій інформації, різниця лише в тому, що вони відображають бажаний, майбутній стан об'єкту, процесу.

Таким чином, показники виступають в двох формах: 1) як кількісно вимірні; 2) як якісні. Проте, протиставляти їх не слід, оскільки якісні показники можуть бути виміряні на основі якісних систем виміру шляхом експертних оцінок, опитувань населення та іншими методами.

Сучасному підходу до економічних вимірів властиво розглядати всі показники як вимірні. Кількісно вимірні показники називають “жорсткими” показниками, якісно вимірні показники називають “м'якими” показниками. До першого типу показників відносяться такі як валовий регіональний продукт, рівень реальних доходів населення, обсяг промислового виробництва, об'єм інвестицій в основний капітал. До другого типу відносяться імідж регіону, якість управління та інші.

Дармограй, В.І. Основні види індикаторів стратегічних цілей регіону [Текст] / В.І. Дармограй, Л.М. Бухаріна // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 травня 2012 р.) : у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2012. – Т. 1. – С. 86-87.